

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

Кафедра фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ
(МАГІСТЕРСЬКИХ) РОБІТ

зі спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки)
ОПП «Середня освіта (Природничі науки)»

ОДЕСА 2024

УДК 378.22:5(072)

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол від 29 серпня 2024 року № 1

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Галкін Б. М. – доктор біологічних наук, професор, директор Наукового центру з морської біології та біотехнології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Галіцян О. А. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Укладачі:

Босенко А. І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

Борщенко В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

Орлик Н. А. – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних (магістерських) робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014.15 Середня освіта (Природничі науки) / укладачі А. І. Босенко, В. В. Борщенко, Н. А. Орлик. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 48 с.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Положення про кваліфікаційні (бакалаврські/магістерські) роботи на здобуття першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (нова редакція) (наказ від 29 квітня 2022 року № 85). В методичних рекомендаціях висвітлено організацію процесу написання і захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи; основні вимоги до її структури, змісту, обсягу, оформлення; процедуру технічної перевірки на наявність академічного плагіату.

ЗМІСТ

1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2.	ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	7
3.	ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	10
4.	ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА ОБСЯГУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	11
5.	ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	16
5.1	Основні вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул	18
5.2	Основні вимоги до оформлення списку використаних джерел	21
6.	ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ І ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ	24
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
	ДОДАТКИ	34

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна (магістерська) робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти за ОПП «Середня освіта (Природничі науки)» за спеціальністю 014.15 Середня освіта (Природничі науки) є самостійним дослідженням, що відображає інтегральну компетентність та якість програмних результатів навчання з обов'язкових компонентів підготовки, набутих здобувачем. Кваліфікаційна (магістерська) робота демонструє результати розв'язання складної задачі або проблеми у сфері середньої та передвищої освіти що характеризується невизначеністю умов та вимог і передбачає проведення досліджень та впровадження інновацій.

Головною метою і змістом кваліфікаційної (магістерської) роботи є наукові дослідження з питань теоретичного або прикладного характеру за профілем підготовки.

Цілями виконання та захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи є:

- 1) поглиблення, систематизація та інтеграція теоретичних знань та практичних навичок за напрямом підготовки;
- 2) розвиток вміння критично оцінювати та узагальнювати теоретичні положення;
- 3) оволодіння сучасними методами наукового дослідження;
- 4) застосування отриманих знань при вирішенні прикладних завдань за напрямом підготовки;
- 5) стимулювання навичок самостійної аналітичної роботи;
- 6) отримання навичок написання та публікації наукових статей та виступів на наукових конференціях;
- 7) оцінка підготовленості магістранта до практичної діяльності в умовах ринкової економіки;
- 8) розвиток навичок публічної дискусії та захисту наукових ідей, пропозицій та рекомендацій.

Підготовка кваліфікаційної (магістерської) роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 014.15 Середня освіта

(Природничі науки) відбувається згідно з Положенням про кваліфікаційні (бакалаврські/магістерські) роботи на здобуття першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (нова редакція) (наказ від 29 квітня 2022 року № 85), розробленого відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Положенню про організацію освітнього процесу у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Положення про академічну доброчесність Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Кваліфікаційна робота має комплексний характер, а за рівнем та обсягом знань, умінь, інших компетентностей повинна відповідати вимогам освітньої програми підготовки.

Основні вимоги до випускної кваліфікаційної роботи:

- актуальність тематики та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі знань;
- новизна результатів роботи: кваліфікаційна робота повинна містити вирішення нової проблеми або завдання, які не досліджувалися раніше або були досліджені за інших умов;
- наявність чіткого формулювання мети та завдань дослідження, висновків та рекомендацій, пов'язаних з метою роботи;
- робота має бути відповідно оформленою, мати всі необхідні супровідні документи.

Для досягнення мети написання кваліфікаційної (магістерської) роботи здобувач повинен: провести теоретичне дослідження з обґрунтування проблеми дослідження та сутності досліджуваного явища або процесу; обґрунтувати методи та методики дослідження, проаналізувати об'єкт та предмет дослідження, за результатами практичної підготовки обґрунтувати наявність виявленої проблеми, зібрати необхідну інформацію для проведення аналізу досліджуваних явищ та проаналізувати її; розробити конкретні пропозиції щодо вдосконалення та розвитку об'єкта/предмету дослідження.

Тематика кваліфікаційної (магістерської) роботи має відповідати сучасному стану та перспективам розвитку науки. Основні наукові результати, здобуті автором, підлягають обов'язковій апробації, яка може здійснюватися шляхом публікації у наукових друкованих виданнях, викладу у доповідях на наукових конференціях, семінарах, шляхом одержання документів, що засвідчують впровадження результатів власних досліджень у практичну діяльність.

Стан готовності кваліфікаційної роботи здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти до захисту визначається науковим керівником.

До захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи допускаються здобувачі вищої освіти, що в повному обсязі виконали навчальний план підготовки і успішно пройшли процедуру технічної перевірки кваліфікаційної (магістерської) роботи на наявність академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.

Процедура технічної перевірки кваліфікаційної (магістерської) роботи на наявність текстових запозичень (академічного плагіату) відбувається згідно з Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (затвердженого рішенням ученої ради університету від 26 квітня 2018 року, протокол № 9).

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Порядок роботи над кваліфікаційною (магістерською) роботою передбачає певну послідовність етапів її виконання: вибір теми дослідження, планування, організацію і види науково-дослідної роботи. Науково-дослідна робота організується як в індивідуальній, так і в колективній формі: на конференціях, конкурсах наукових робіт, практиках, проєктній діяльності в наукових кружках тощо.

Безпосереднє керівництво кваліфікаційною (магістерською) роботою здійснює науковий керівник, який приймає участь у виборі теми, складанні індивідуального плану науково-дослідної роботи, плана-графіка підготовки кваліфікаційної роботи, контролює його виконання, забезпечує періодичне консультування, сприяння в науково-дослідній роботі.

Теми кваліфікаційних (магістерських) робіт розробляється і затверджується кафедрою згідно з вимогами освітньо-професійної програми із зазначеної спеціальності та спеціалізації. Студенту надається право самостійно вибрати тему магістерської дисертації згідно з тематикою, затвердженою на кафедрі або запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її дослідження.

Основними критеріями вибору теми кваліфікаційного дослідження є:

- актуальність, елементи новизни і перспективність обраної теми;
- ступінь вивчення теми попередниками;
- наявність доступної для студента і достатньої для розкриття теми джерельної бази;
- можливість виконання теми на цій кафедрі;
- зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами кафедри;
- можливість отримання від упровадження результатів дослідження науково-освітнього ефекту;
- особисті наукові інтереси студента тощо.

Після визначення наукового керівника роботи, студент повинен з'явитися до нього для погодження індивідуального плану роботи, заповнення завдання на магістерську роботу.

Функції наукового керівника:

- допомога здобувачеві у визначенні теми, об'єкта, предмету, мети і завдань роботи, розробки змісту, плану та структури роботи;
- надання здобувачу науково-дослідних завдань щодо послідовності дій (етапів) у підготовці та написанні роботи;
- консультування з приводу обрання літературних джерел за темою дослідження, контролю їхнього коректного використання та нормативного оформлення;
- консультування щодо змістовності понятійного апарату, обґрунтованості концептуальних положень дослідження, доцільності і коректності використання методів дослідження, ефективності запропонованих форм, прийомів, методів і технологій (інноваційних та модифікаційних) задля розв'язання задач дослідження;
- обговорення і оцінювання разом зі здобувачем якості виконання науково-дослідних завдань, виявлення недоліків щодо їх розв'язання і текстового викладення, та проектування шляхів їх подолання;
- здійснення контролю за виконанням здобувачем погодженого плану-графіка написання роботи;
- допомога у підготовці поточних звітів на засіданні кафедри, апробацій (публічних виступів) та публікацій за матеріалами магістерського дослідження;
- консультування щодо завершення і оформлення кваліфікаційної (магістерської) роботи, підготовки доповідей на передзахисті та захисті магістерського дослідження.

Здобувач зобов'язаний з'являтися до наукового керівника впродовж усього періоду написання кваліфікаційної (магістерської) роботи у строки, які визначені у календарному плані-графіку виконання роботи у час, визначений

науковим керівником, з поданням написаних структурних частин роботи.

Етапи підготовки кваліфікаційної (магістерської) роботи:

- визначення проблеми, мети, завдань, об'єкта, предмета, гіпотези, структури та перспектив дослідження;
- складання плану роботи;
- пошук, відбір, систематизація джерел з теми дослідження;
- створення власної електронної бази даних;
- обробка, аналіз, систематизація відібраних матеріалів;
- розробка методики і техніки проведення експерименту, його практична реалізація.
- написання і оформлення тексту кваліфікаційної (магістерської) роботи;
- оформлення списку використаних джерел та додатків;
- перевірка кваліфікаційної (магістерської) роботи на наявність запозичень.

Завершена, належним чином оформлена та прошита кваліфікаційна (магістерська) робота повинна бути подана студентом науковому керівникові для написання висновку у визначений термін. У відгуку керівник роботи повинен охарактеризувати діяльність випускника під час виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи.

Не пізніше, ніж за три дні до початку захистів кваліфікаційні (магістерські) роботи мають бути надані на кафедру.

Рецензування кваліфікаційної (магістерської) роботи проводять висококваліфіковані науково-педагогічні працівники, які є фахівцями з певної спеціальності та працюють в інших закладах вищої освіти/установах. Склад рецензентів затверджується на засіданні кафедри.

Кваліфікаційна (магістерська) робота з поданням голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи, письмовою рецензією, висновком кафедри про допуск студента до захисту передається секретарем у відповідну екзаменаційну комісію де відбудуватиметься захист роботи, не пізніше ніж за день до початку захистів кваліфікаційних

(магістерських) робіт на поточній сесії. Також до екзаменаційної комісії подаються друковані статті студента за темою роботи, документи, що вказують на її практичне застосування, звіт подібності кваліфікаційної (магістерської) роботи тощо. У визначений день студент повинен з'явитися для публічного захисту роботи.

3. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Публічний захист кваліфікаційної (магістерської) роботи відбувається згідно розкладу випускової атестації. На захист до екзаменаційної комісії надаються 2 примірника роботи, оформлених згідно вимог даних Методичних рекомендацій.

Здобувач готує виступ-презентацію виконаної кваліфікаційної (магістерської) роботи до 10 хвилин, необхідний роздатковий матеріал – наочну ілюстрацію відповідних положень під час доповіді. Студент після виступу повинен дати відповіді на питання членів комісії. При оцінюванні магістерської роботи враховуються повнота розкриття теми роботи, виступ-презентація студента, чіткість і повнота відповідей на запитання членів комісії, оформлення кваліфікаційної (магістерської) роботи. За результатом захисту екзаменаційна комісія ухвалює рішення про оцінку знань, а також про присвоєння студентам кваліфікації та видачі дипломів.

Повторний захист кваліфікаційної (магістерської) роботи з метою підвищення оцінки заборонено. У разі незгоди з оцінкою, здобувач може подати заяву чи скаргу з питань порушення прав або необ'єктивної оцінки голові ЕК, який їх розглядає та ухвалює відповідні рішення.

У разі невідповідності роботи визначеним вимогам Положення Університету Ушинського щодо змісту чи форми кваліфікаційної (магістерської) роботи, науковий керівник повертає роботу на доопрацювання.

Якщо ж робота з позитивним відгуком наукового керівника надійшла своєчасно до рецензента, однак останній виявив, що вона не відповідає визначеним вимогам щодо змісту чи форми роботи, то рецензент пише

рецензію на роботу, оцінюючи її негативно. Така робота допускається до захисту перед ЕК, яка з урахуванням особистого ознайомлення членів комісії з роботою, урахуванням висновків рецензента щодо роботи та її захисту здобувачем, ухвалює рішення більшістю голосів від складу комісії про її оцінку.

Якщо здобувач не з'явився на захист кваліфікаційної (магістерської) роботи в час роботи комісії з поважних причин для захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи на день, визначений розкладом захисту робіт, такий здобувач після пред'явлення документа, який підтверджує поважність причин відсутності на захисті, може захистити кваліфікаційну (магістерську) роботу в інший день.

Успішно захищені роботи упродовж наступного місяця розміщуються у базі даних Системи. Системи StrikePlagiarism та Unicheck рекомендовано Міністерством освіти і науки України згідно до укладених з розробниками програм Меморандумів щодо їх використання в закладах вищої освіти. Технічним адміністратором і координатором використання Систем в Університеті Ушинського виступає бібліотека.

4. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА ОБСЯГУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Структурними елементами кваліфікаційної (магістерської) роботи є:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина (розділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Титульний аркуш роботи містить найменування міністерства, закладу вищої освіти, факультету/інституту та кафедри, де виконана робота; назву роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву освітньо-професійної програми; шифр і найменування спеціальності; рівень вищої освіти; прізвище та ініціали наукового керівника, його посаду, науковий ступінь і вчене звання, місто і рік захисту кваліфікаційної роботи (Додаток А).

Зміст містить перелік основних структурних частин роботи (вступ, розділи, підрозділи, пункти, що мають нумерацію, висновки, список використаних джерел, додатки) з посиланням на номер сторінки, з якої кожна з них розпочинається. Назви розділів та підрозділів у змісті повинні повністю відповідати наведеним в тексті роботи. Перелік умовних позначень застосовується в разі використання маловідомих скорочень, специфічної термінології, позначень тощо. Він подається у вигляді окремого списку, який розміщується після ЗМІСТУ, перед ВСТУПОМ. У разі використання скорочень чи подібних позначень у роботі менше як 3 рази, заносити їх до переліку умовних позначень не потрібно. У цьому випадку достатньо після першого використання такого позначення у роботі вказати на його повне значення.

У *вступі* до роботи обґрунтовується актуальність обраної теми, формулюються основна мета і завдання роботи, зазначаються практична наукове та практичне значення, предмет, об'єкт та методи і способи дослідження, надається інформація щодо апробація результатів досліджень, розкривається структура роботи. Вступ за обсягом не повинен перевищувати 5 сторінок.

Актуальність дослідження, що визначається його теоретичною та практичною значимістю й недостатньою розробленістю проблеми, подається у вигляді критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми.

Об'єкт дослідження – це частина наукового знання, з якою дослідник має справу; процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження – це той аспект проблеми, досліджуючи який

науковець пізнає цілісний об'єкт, Об'єкт – це ціле; предмет – якась його частина. Предмет наукового дослідження міститься в межах об'єкта як вузька, чітко окреслена частина реальності, яка безпосередньо досліджується.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом.

Методи дослідження – методи, використані для досягнення поставленої у кваліфікаційній (магістерській) роботі мети.

Наприклад: аналіз теоретичного матеріалу і літератури з проблеми дослідження, вивчення передового педагогічного досвіду, підготовка експериментальних завдань та інструкцій щодо їх виконання, спостереження, опитування, бесіди, узагальнення результатів дослідження.

Практичне значення одержаних результатів може виражатися в різних формах, що визначається характером самої роботи.

Наприклад. Результати роботи були апробовані впродовж травня 2023–2024 навчального року шляхом впровадження у навчальний процес 10-А та 10-Б класів Одеського ліцею № 82 авторських розробок щодо застосування методів, основою яких є асоціативні зв'язки. Впровадження розробок дозволило підвищити рівень пізнавальної активності, сприяло поширенню та поглибленню знань учнів з природничих дисциплін. Матеріали є актуальними, мають практичне значення. Довідка про впровадження результатів дослідження додається.

Апробація результатів дослідження (наводяться дані щодо участі автора в конференціях і щодо публікацій). Апробація результатів кваліфікаційної (магістерської) роботи є обов'язковою умовою допуску роботи до захисту.

Приклад. Результати дослідження були апробовані й опубліковані в матеріалах міжнародній конференції: XXIII міжнародна науково-практична конференція «The current state of the organization of scientific activity in the world», Madrid, Spain, 10-12 June, 2024.

Основна частина роботи складається з двох розділів і підрозділів (по 2–3 підрозділи у кожному розділі залежно від специфіки обраної теми).

Кожний розділ починають з нової сторінки. В основній частині здобувач повинен викласти: основні теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, предмету дослідження, ґрунтуючись на меті та завданнях кваліфікаційної (магістерської) роботи; проаналізувати теоретичні положення, враховуючи наявність різноманітних підходів до зазначених проблем на основі аналізу спеціальної літератури; обґрунтувати та сформулювати особисту точку зору з розглянутих питань.

Розділи і підрозділи кваліфікаційної (магістерської) роботи мають заголовки. Пункти і підпункти можуть теж мати заголовки. Заголовки структурних елементів і розділів кваліфікаційної (магістерської) роботи необхідно розміщувати на середині рядка і друкувати прописними літерами без крапки в кінці. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів необхідно починати з абзацу (відстань від лівого поля – 1,25 см). Відстань між заголовком і наступним/попереднім текстом має бути не менше двох рядків. Не можна розміщувати заголовок у нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один рядок тексту.

Розділи кваліфікаційної магістерської роботи, підрозділи, пункти та підпункти нумеруються арабськими цифрами. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Наприклад: у Розділі 1 підрозділ 2 буде записаний так: 1.2. Номер пункту складається з номера розділу, номера підрозділу (якщо він є) і порядкового номера пункту, розділених крапками, наприклад: 1.1.1 тощо.

Сторінки кваліфікаційної (магістерської) роботи нумеруються арабськими цифрами у правому верхньому кутку сторінок із збереженням наскрізної нумерації всього тексту. Титульний аркуш кваліфікаційної (магістерської) роботи також включаються до нумерації, але номер сторінки не ставиться.

Всі ілюстрації необхідно навести в основній частині кваліфікаційної (магістерської) роботи або у додатках. Ілюстрації (малюнки, фотографії, нотні фрагменти та ін.) і таблиці кваліфікаційної (магістерської) роботи необхідно

розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступному аркуші.

На всі запозичені ілюстрації мають бути посилання. Ілюстрації, які використані у кваліфікаційній (магістерській) роботі, нумеруються арабськими цифрами в межах розділу та скорочено називаються «табл.» (таблиця), «рис.» (рисунок) тощо. Номер ілюстрації разом з його назвою (у разі необхідності) розміщується під ілюстрацією.

Кожний розділ кваліфікаційної (магістерської) роботи повинен закінчуватися коротким узагальненням та висновками.

Висновки повинні містити узагальнений виклад основних проблем за темою роботи, міркування з приводу практичної цінності роботи, а також опис дослідницьких проблем, виявлених в процесі написання роботи. Кваліфікаційна (магістерська) робота повинна завершуватися списком використаних джерел, на які є покликання в тексті наукової роботи, та які використані при її підготовці й написанні.

Додатки мають на меті вивільнити основний текст роботи від матеріалів допоміжного характеру, якими можуть бути:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- рисунки, що займають повну сторінку;
- деякі проміжні формули і шаблонні розрахунки;
- за наявності: розрахунки економічного ефекту, довідки про впровадження або листи рекомендації до впровадження результатів роботи;
- інструкції та методики, опис алгоритмів, які не є основними результатами випускної кваліфікаційної роботи, описи і тексти комп'ютерних програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання випускної кваліфікаційної роботи;

Додатки є необов'язковим компонентом кваліфікаційної (магістерської) роботи і виділяються в разі потреби. Кількість додатків не обмежується, але надмірний їх обсяг також є небажаним.

5. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Оформлення кваліфікаційної (магістерської) роботи здійснюється відповідно до загальних вимог, що висуваються до наукових робіт, згідно з ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання».

Обсяг роботи становить 70–120 сторінок в залежності від галузі знань (для економічних та гуманітарних дисциплін кількість сторінок може бути збільшено до 150). Обсяг основного змісту роботи (без списку використаних джерел і додатків) – 70–80 сторінок.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 5 сторінок.

Перший розділ, де викладається теоретична база дослідження, має становити 25–30 % загального обсягу дипломної роботи.

Другий, аналітичний або методологічний розділ, представляється, як правило, на 30–35% від загального обсягу дипломної роботи.

Третій розділ – обговорення, дискусійний теж становить 30–35 % від загального обсягу дипломної роботи.

Висновки – відповідають кількості завдань роботи і викладаються на 3–5 сторінках.

Набір тексту кваліфікаційної (магістерської) роботи здійснюється на комп'ютері. Рекомендована гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Текст роботи набирається на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм).

Поля: ліве – 25 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 15 мм.

Відстань між заголовком і текстом – не менше двох рядків.

Шрифт – чорного кольору.

Щільність тексту однакова по всій роботі. Сторінка повинна містити не менше 28–30 рядків по 57–60 знаків у кожному (з урахуванням пробілів). Вирівнювання тексту по ширині. Перенесення слів не допускається

Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є *титульний аркуш*, який, як і сторінка із змістом, враховується при нумерації, але номер сторінки на ньому не проставляється. На решті сторінках номер зазвичай проставляють у правому верхньому куті аркуша без крапки наприкінці.

За титульним аркушем послідовно розміщують: зміст роботи, вступ, розділи, на які розділяють основну частину роботи (2–4 розділи), висновки, список використаних джерел, додатки. Всі вони починаються з нової сторінки.

Розділи основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на підрозділи, а підрозділи, при необхідності, на пункти. Обсяг пункту, який має власну нумерацію та відображається у **ЗМІСТІ**, повинен бути не меншим 1,5 сторінки.

Кожен з підрозділів і пунктів розміщуються після закінчення попереднього на тій самій сторінці, якщо після назви й необхідного відступу на ній вміщується хоча б один рядок тексту. Заголовки структурних частин роботи **ЗМІСТ**, **ВСТУП**, **РОЗДІЛ**, **ВИСНОВКИ**, **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, **ДОДАТКИ** друкують великими літерами симетрично відносно тексту. Шрифт жирний. Всі вони починаються з нової сторінки.

Заголовки підрозділів і пунктів друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. В кінці заголовка крапки не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Шрифт жирний.

Номер розділу ставиться після слова «**РОЗДІЛ**», після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між ними ставиться крапка. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). У тому самому рядку дається заголовок підрозділу. Пункти нумеруються у межах кожного підрозділу і мають тризначну нумерацію. Принцип їх оформлення той же, що й для підрозділів. Наприклад 2.3.1. (пункт першій третього підрозділу другого розділу).

Нумерацію сторінок, структурних частин роботи, таблиць та формул, літературних джерел подають арабськими цифрами без знаку № (верхній колонтитул).

Стиль «жирний» у тексті застосовується лише при оформленні назв структурних частин роботи, підрозділів, пунктів.

(Зразок)

РОЗДІЛ 1

НАЗВА РОЗДІЛУ

1.1. Назва підрозділу

Текст

1.1.1. Назва пункту

Текст.....

Додатки кваліфікаційної роботи оформляють як її продовження, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен додаток повинен розпочинатися з нової сторінки, він повинен мати назву, надруковану вгорі малими літерами (крім першої) симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком друкується слово «Додаток» та його номер чи велика літера. Додатки позначаються літерами української абетки (крім літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь). Якщо у додатки виведено формули, то їх позначають буквою відповідного додатку та порядковим номером через крапку – формула (Б.2) чи (К.4). Один додаток позначається як Додаток А.

5.1. Основні вимоги до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул

Ілюстрації

До ілюстрацій належать рисунки, схеми, графіки, діаграми. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці варто наводити в роботі

безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка. Номер підрозділу та пункту не позначається.

Наприклад: Рис. 2.2. (другий рисунок другого розділу). У тексті подається відповідне посилання на рисунок (рис. 2.2). Якщо рисунок запозичений, вказується джерело.

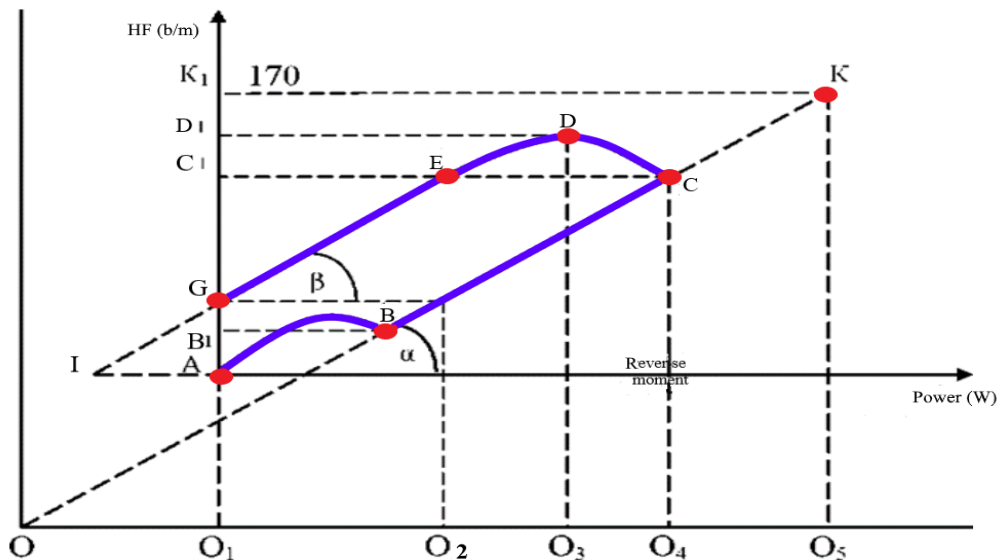

Рис. 2.2 – Схема динаміки частоти серцевих скорочень при пилкоподібній моделі тестування (за [33] доопрацьований [34]), де: А – ЧСС вихідна, В – ЧСС порогова, С – ЧСС реверсу, D – ЧСС максимальна, G – ЧСС виходу з навантаження (Босенко А.І., Орлик Н.А., Топчій М.С., 2022)

Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ним. Якщо в роботі один рисунок, то його нумерують за загальними правилами.

Таблиці

Таблицю розміщують після першого згадування у тексті так, щоб її можна було читати без повороту роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. У таблицях наводяться цифрові дані.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назва і слово «Таблиця» починаються з великої літери. Слово «Таблиця» друкують праворуч, над правим верхнім кутом заголовка таблиці. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на іншу сторінку. Слово «Таблиця» друкують один раз, на інших сторінках пишуть «Продовження табл...». Назви не підкреслюють.

Таблицю з великою кількістю колонок можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки.

Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не наводяться, то в ньому ставиться риска (–). На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3». Приклад оформлення – табл. 3.1. Під таблицею вказуються примітки і посилання на джерела.

Таблиця 3.1

Стан механізмів регуляції серцевого ритму дівчаток 7–12 років при тестуванні навантаженням з реверсом ($M \pm m$)

Показники ¹	Стан ²	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
		I	II	III	IV	V
Мо, с	С	0,61±0,07	0,66±0,02	0,67±0,04	0,71±0,01*	0,64±0,01
	Р	<u>0,4±0,01</u>	<u>0,4±0,005</u>	<u>0,4±0,001</u>	<u>0,4±0,004</u>	<u>0,4±0,008</u>
ΔХ, с	С	0,21±0,04	0,2±0,02	0,18±0,07	0,21±0,01*	0,18±0,01
	Р	<u>0,07±0,01</u>	<u>0,09±0,009</u>	<u>0,06±0,005</u>	<u>0,07±0,01</u>	<u>0,08±0,003</u>
АМо, %	С	42,21±2,9	33,22±2,2	29,21±3,1	28,0±1,34*	32,1±0,6
	Р	<u>58,89±6,25</u>	<u>52,44±3,37</u>	<u>51,25±5,21</u>	<u>41,0±1,13*</u>	<u>50,1±0,6*</u>
АМо/ΔХ, у.о.	С	201,3±72,5	166,1±62,3	162,2±44,3	138,5±11,5	173,1±2,9
	Р	<u>841,3±32,5</u>	<u>582,7±32,4</u>	<u>854,2±39,9</u>	<u>581,9±25,7</u>	<u>664,6±1,2</u>
Мо/ΔХ, у.о.	С	2,48±1,78	2,82±1,2	3,39±0,57	3,4±0,1	3,6±0,1
	Р	5,7±1,2	4,44±0,56	<u>6,66±0,2</u>	<u>5,8±0,09</u>	<u>5,4±0,07</u>
ІН, у.о.	С	208,1±44,6	199,7±32,6	164,6±12,2	110,6±12,6	143,1±3,0
	Р	<u>1001,1±99,9</u>	<u>952,1±87,0</u>	<u>624,4±69,1</u>	<u>732,1±38,1</u>	<u>782,8±10,7</u>

Примітка: ¹ – пояснення у тексті, ² – С – стан спокою, Р – реверс навантаження, * – $p < 0,05 - 0,01$ до попередньої групи; підкреслені достовірні зміни ($p < 0,05 - 0,01$) по відношенню до спокою (Босенко А.І., Борщенко В.В., Топчій М.С., 2017 – скорочено)

Формули

Формули та рівняння набирають у формульному редакторі Microsoft Equation 3.0 або MathType 4.0 Equation. Їх виділяють з тексту вільними рядками та позначають певним номером, написаним у дужках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба наводити безпосередньо під формулою у послідовності, наведеній у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба наводити безпосередньо під формулою у послідовності, наведеній у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (\times) і ділення (:).

Нумерувати слід найважливіші формули, на які є посилання в роботі. У тексті має бути посилання на кожен пронумеровану формулу.

Формули (якщо їх більше, ніж одна) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад ... розрахунки проводили за формулою (3.1).

5.2. Основні вимоги до оформлення списку використаних джерел

Наукове дослідження завершується списком використаних джерел. Список використаних джерел являє собою бібліографічний список, до якого включаються монографічна та навчальна література, періодична література (статті з журналів та газет), законодавчі та інструктивні матеріали, статистичні

збірники та інші звітні та облікові матеріали, Інтернет-сайти.

Відомості про джерела, що містяться у списку, необхідно давати відповідно до вимог державних стандартів (відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015)

Список використаних джерел повинен містити тільки джерела, на які є покликання в тексті наукової роботи.

Розміщується список джерел після висновків.

У загальному списку джерела можна розміщувати:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (такий спосіб є найпоширеніший та універсальний і рекомендується для оформлення кваліфікаційних (магістерських) робіт фізики та методики її навчання);
- у хронологічному порядку;
- за послідовністю посилань у тексті.

Структурованість і послідовність списку залежить від теми, цільового охоплення, специфіки роботи. Досвід показує, що більш вдала така послідовність:

- законодавча база (акти в свою чергу розміщуються за рівнем юридичної сили, починаючи з законів, підзаконних актів та до актів індивідуальної дії);
- періодика (рекомендується, щоб кожна використовувана стаття і публікація була розміщена в рецензованому джерелі);
- Інтернет-ресурси (перевірені і офіційні сервіси).

Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані. Спочатку у списку періодики розташовують джерела, видані кирилицею, потім – латиницею.

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією.

При використанні електронних ресурсів, наприклад, сайтів, в бібліографічному списку повинні бути вказані ПІБ автора, тема і назва

матеріалу, рік і місце публікації. Обов'язково формулюється саме поєднання «Електронний ресурс». Дужки – квадратні. Додатково прописується електронна адреса, інформація про доступ до ресурсу.

Основна вимога до використаних джерел – єдине оформлення і дотримання чинного державного стандарту на бібліографічний опис видань.

Обсяг використаної літератури залежить від виду роботи і обраної тематики. Традиційно дослідження з природничих наук вимагають меншої кількості джерел порівняно з гуманітарними дисциплінами. Наприклад, рекомендований обсяг джерел у кваліфікаційних (магістерських) роботах з фізики та методики її навчання – 40–60 найменувань.

Правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні кваліфікаційної (магістерської) роботи студент повинен робити посилання на джерела, інформацію чи результати аналізу, з яких використано у власному дослідженні. Так, для обґрунтування окремих положень і висновків у курсовій роботі можуть використовуватись цитати з літературних джерел чи витяги з нормативних документів. Поряд із цитуванням думок з аналізованої праці допускається виклад чужих міркувань власними словами. У цьому разі недослівний переказ думок не береться в лапки, але це не позбавляє обов'язку зробити посилання на відповідне джерело. Посилання може бути зроблене в детальній чи короткій формі. Детальне посилання на першоджерело вимагає вказування прізвищ та ініціалів авторів, назви роботи, видавництва, місця і року видання, конкретних сторінок тощо.

Коротке посилання робиться одразу після завершення цитати чи викладу думки інших авторів шляхом вказівки у квадратних дужках порядкового номера цитованої праці у списку використаних джерел та, при потребі, конкретних сторінок, які містять цитовану тезу. Наприклад; «... у працях [4–9]...», або « у працях [12; 18; 66]», або [52, с. 22], або [28, с. 22; 96, с. 5–12].

Не буде порушенням, якщо посилання буде включати прізвище, ініціали автора (авторів) та рік видання. За необхідністю вказують сторінки. Такі посилання можуть мати декілька варіантів. Наприклад: «...Іванов І.І. (2024)

вказує на...» або: «...низка відомих науковців (Іванов І.І., 2024; Непийвода П.З., 2023; Гармаш І.О. і співавт., 2021, с. 132) схиляються до думки...».

Значно підвищує рівень наукової роботи використання і посилання на іноземні (іномовні) джерела, як-от, «... Irshad M., et al., 2022, P. 08–16...», на наукові праці, які опубліковані у фахових журналах, внесених до баз даних Scopus і Web of Science.

6. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ І ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

1. Вибір та затвердження теми кваліфікаційної (магістерської) роботи; розробка мети, завдань, визначення об'єкта, предмета і методів дослідження; складання розгорнутого плану (магістерської) роботи.

2. Пошук наукових першоджерел за темою (наукових статей, монографій, авторефератів дисертацій, навчальних посібників тощо), їх аналіз, складання списку бібліографії. Пошук має охоплювати як літературу попередніх років, так і видання останніх 5-10 років, перевага має надаватися першоджерелам. Пошук у мережі інтернет дає змогу отримати актуальнішу інформацію про стан розробленості проблеми, новітні напрями сучасних досліджень та їх результати тощо.

3. Опрацювання зібраної інформації та матеріалу з використанням сучасних наукових методів та сучасних засобів наукової роботи;

4. Підготовка першого варіанту теоретичної частини на основі опрацювання літературних джерел, та у відповідності до актуальності обраної теми, визначеної мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження.

5. Підготовка першого варіанту другого розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи (методичного/експериментального). Аналіз, інтерпретація та опис отриманих результатів проведеного емпіричного дослідження (якщо це визначено у меті та задачах кваліфікаційної (магістерської) роботи).

6. Формулювання висновків та критичне оцінювання отриманих

результатів.

7. Підготовка і редагування тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові, доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника.

8. Перевірка роботи на наявність академічного плагіату, аналіз Звіту подібності (Додаток Д, Додаток Ж).

До захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи, здобувач вищої освіти зобов'язаний надати на кафедру її електронну версію для здійснення перевірки академічного тексту на наявність текстових запозичень (академічного плагіату) за допомогою спеціальної програми (Strike Plagiarism). Контроль за виявленням академічного плагіату покладений на завідувача кафедри та наукового керівника.

Рекомендований допустимий відсоток збігів/подібності/схожості в роботах здобувачів вищої освіти визначено рішенням вченої ради факультету (інституту) і становить: для коефіцієнта подібності № 1 – у значенні 50%; для коефіцієнта подібності № 2 – у значенні 10%.

Коефіцієнт подібності № 1 – це значення (у відсотках), що визначає рівень запозичень, знайдених у певних джерелах (базах даних та Інтернеті), які складаються з фрагментів тексту, що містять щонайменше п'ять слів (у більшості мов загальновикористаними є фрази з п'яти і більше слів; перевищення встановленого значення «Коефіцієнту Подібності № 1» не є ознакою наявності неправомірних запозичень, але вказує на необхідність ретельної перевірки тексту роботи та Повного Звіту Подібності науковим керівником).

Коефіцієнт Подібності № 2 – це значення (у відсотках), що визначає рівень запозичень, знайдених у певних джерелах (базах даних та Інтернеті), які складаються з фрагментів тексту, що містять щонайменше 25 слів. Перевищення встановленого значення Коефіцієнту Подібності № 2 не є ознакою наявності плагіату, але вказує на необхідність ретельної перевірки тексту роботи та Повного Звіту Подібності науковим керівником.

9. Проходження попереднього захисту роботи на кафедрі, її доопрацювання з урахуванням зауважень.

10. Подання остаточного варіанта роботи зовнішньому рецензентові; Отримання зовнішньої рецензії на виконану кваліфікаційну (магістерську) роботу та її підготовка до публічного захисту на засіданні екзаменаційної комісії.

11. Публічний захист. Під час захисту магістерських робіт бажано використовувати презентації результатів дослідження: демонстрацію на екрані основних результатів або теоретичних положень, наочних оформлень результатів дослідження.

Ілюстративний матеріал для захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи може бути виконаний у вигляді малюнків, таблиць тощо, згідно із встановленими вимогами до їх виконання, а також подаватися за допомогою проєкційних та комп'ютерних засобів. Зміст ілюстративного матеріалу повинен досить повно та вірно й зрозуміло відображувати зміст кваліфікаційної (магістерської) роботи (відображати мету, завдання роботи та одержані результати).

Побудова презентацій здійснюється через комп'ютерну програму Microsoft Office Power Point.

Доцільно дотримуватися таких правил відеопрезентації:

- не представляти файли з великими текстами;
- збільшувати підписи під рисунками і таблицями;
- не дублювати у докладі той текст, який подається у черговому файлі презентації, а лише надавати пояснення;
- робити посилання на файл, що на екрані, а потім повідомляти про наступні результати;
- коректно користуватися кольоровим оформленням та дизайном презентації.

**Критерії оцінювання
кваліфікаційної (магістерської) роботи**

Сума балів	Критерії оцінки
<p style="text-align: center;">Відмінно (90 – 100 А)</p>	<p>Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана самостійно, має інноваційний характер, наукову новизну та теоретичне й практичне значення. Зміст відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений глибокий і всебічний аналіз інформаційних джерел; обґрунтовано актуальність і всебічно розкрито тему; матеріал викладено логічно і послідовно з відповідними авторськими висновками, які зроблено на високому рівні узагальнення й відповідно до завдань дослідження; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог. Робота повністю відповідає встановленим вимогам. Відгук наукового керівника та рецензія позитивні. Під час захисту здобувач вищої освіти демонструє глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, впевнено, вичерпно і докладно відповідає на поставлені запитання. Захист засвідчує високу обізнаність здобувача вищої освіти з предметом дослідження.</p>
<p style="text-align: center;">Добре (82-89 В)</p>	<p>Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана самостійно, має інноваційний характер, наукову новизну та теоретичне й практичне значення. Зміст повною мірою відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений глибокий і всебічний аналіз інформаційних</p>

	<p>джерел; авторські висновки здійснено на достатньому рівні узагальнення й відповідно до завдань дослідження; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог, водночас у вирішенні завдань дослідження та технічному оформленні мають місце окремі недоліки. Відгуки наукового керівника та рецензія позитивні. Під час захисту здобувач вищої освіти демонструє знання з питань теми, оперує даними дослідження, використовуючи презентацію під час доповіді, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання.</p>
<p>Добре (74-81 С)</p>	<p>Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана самостійно, має наукову новизну та практичне значення, зміст повною мірою відповідає темі, меті та завданням дослідження; коректно визначений і оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел; тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неprincipiального характеру: в теоретичній частині поверхнево проаналізовано літературні джерела, елементи новизни чітко не представлені; авторські висновки здійснено в цілому відповідно до завдань дослідження, однак на неглибокому рівні узагальнення; текст роботи оформлено відповідно до існуючих вимог, водночас у вирішенні завдань дослідження та технічному оформленні мають місце суттєві помилки. Робота має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента, в яких мають місце окремі зауваження. Доповідь є логічною, проголошена впевнено й вільно, відповіді на запитання членів ЕК, в основному правильні.</p>

<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Кваліфікаційна (магістерська) робота у цілому виконана самостійно, має дослідницький характер, зміст відповідає темі, меті та завданням дослідження; недостатньо коректно визначений та оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел не в повній мірі відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; робота характеризується поверхневим аналізом, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано, чітко не простежується наукове та практичне значення; авторські висновки зроблено не відповідно до завдань дослідження і на неглибокому рівні узагальнення; текст роботи в цілому оформлено згідно з вимогами, проте із значною кількістю помилок. Робота має зауваження рецензента щодо змісту. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не завжди коментується; основні тези роботи в доповіді розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. Під час захисту здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає вичерпні аргументовані відповіді на запитання; не вміє доказово обґрунтовувати свої судження.</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Кваліфікаційна (магістерська) робота в цілому виконана самостійно, відповідає вимогам, має суттєві зауваження. Тема роботи в основному розкрита, зміст відповідає темі, меті та завданням, але мають місце недоліки змістовного характеру, недостатньо коректно визначений та оформлений науковий апарат; здійснений аналіз інформаційних джерел недостатньо відображає</p>

	<p>сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; авторські висновки зроблено не відповідно до завдань дослідження й на неглибокому рівні узагальнення; теоретичний розділ має характер запозичення, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції; текст роботи оформлено не відповідно до вимог із значною кількістю грубих помилок. Рецензія і відгук містять окремі зауваження. Доповідь зроблена без використання презентації, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні. захист засвідчує суттєві недоліки та неповноту обізнаності здобувача вищої освіти з предметом дослідження. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не коментується; основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Кваліфікаційна (магістерська) робота не відповідає вимогам, має багато суттєвих зауважень, нечітко сформульовані завдання дослідження; відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, а здійснений аналіз інформаційних джерел не відображає сучасний стан наукової розробки досліджуваної проблеми; аналіз виконаний поверхнево або взагалі відсутній. Текст роботи оформлено не відповідно до вимог із значною кількістю грубих помилок. У роботі немає висновків або вони носять</p>

	<p>декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. У відгуках наукового керівника і рецензента є критичні зауваження. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти виявляє невпевненість, не може самостійно захищати основні положення дослідження, не дає відповіді на поставлені запитання або відповіді містять змістовні помилки. Захист засвідчує відсутність необхідної підготовки здобувача вищої освіти, необізнаність його з предметом дослідження.</p>
--	---

**Таблиця відповідності шкал оцінювання
навчальних досягнень здобувачів вищої освіти**

Показник успішності (у балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90–100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82–89	B (дуже добре)	добре	
74–81	C (добре)		
64–73	D (задовільно)	задовільно	
60–63	E (достатньо)		
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю)	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
0–34	F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту: Закон України від 05. 09. 2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 24.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Про вищу освіту: Закон України від 01. 07. 2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 24.03.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (нова редакція). URL: [https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002\(2023\).pdf](https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002(2023).pdf).
4. Положення про кваліфікаційні (бакалаврські/магістерські) роботи на здобуття першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти (нова редакція) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/org.osv.proc/OSP-002.pdf.
5. Положення про академічну доброчесність Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (нова редакція). URL: https://www.pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf.
6. Інструкція щодо процедури технічної перевірки на наявність тестових запозичень (академічного плагіату). Одеса: Університет Ушинського, 2020. 8 с. URL: <https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/instrukt.pdf>.
7. Програма перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень (Strike Plagiarism). URL: <https://strikeplagiarism.com/uk/>.
8. Босенко А. І., Орлик Н. А., Топчій М. С., Донець І. О. Особливості формування адаптаційних реакцій при фізичних навантаженнях дівчат на окремих етапах онтогенезу. Український журнал медицини, біології та спорту. 2022. Том 7, № 6 (40). С 172–181. URL: <https://jmbs.com.ua/en/archive/7/6>.

9. Босенко А. І., Борщенко В. В., Топчій М. С., Шавініна А. О. Стан механізмів регуляції кардіоритму у дівчат 7–16 років протягом навчання в школі Вісник проблем біології і медицини. Вип. 2 (136). 2017. С. 395–401.

10. Староста В. І. Методологія наукових досліджень: навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Вид. 2-е, випр. і доп. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2023. 72 с.

11. Irshad M., Ahmad F., Danish S. H. Psychosocial working conditions and Burnout among Healthcare Professionals in a Tertiary Care Hospital in Karachi, Pakistan. International Journal of Endorsing Health Science Research (IJEHSR). 2022. Vol. 11, no. 1. P. 08–16. DOI: 10.29052/ijehsr.v11.i1.2023.08-16.

ДОДАТКИ*Додаток А*

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.
Д. УШИНСЬКОГО»

Факультет/Інститут _____

Кафедра _____

Кваліфікаційна робота магістра**ТЕМА**

Виконала (в): здобувачка
 (ч) освітнього ступеня
 магістра денної форми
 навчання ОПІ «Середня
 освіта (Природничі
 науки)»
 спеціальності 014.15 Середня освіта
 (Природничі науки)

 (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

 (науковий ступінь, учене звання)

 (прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток Б**Завдання на кваліфікаційну (магістерську) роботу**

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Факультет/Інститут _____

Кафедра _____

Спеціальність 014.15 Середня освіта (Природничі науки)

Освітня програма «Середня освіта (Природничі науки)»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ (МАГІСТЕРСЬКУ) РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

Науковий керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Здобувач _____

(підпис)

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Науковий керівник роботи _____

(підпис)

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

*Завдання зберігаються на кафедрі впродовж п'яти років.

Додаток В

Подання голові ЕК щодо захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО
ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ)
РОБОТИ**

Направляється здобувач (ка) _____
(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

для захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи на здобуття освітнього ступеня
магістра
спеціальність 014.15 Середня освіта (Природничі науки)
ОПП «Середня освіта (Природничі науки)»
на тему _____

Кваліфікаційна робота, звіт подібності і рецензія додаються.

Декан факультету _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Довідка про успішність

_____ (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)
за період навчання на факультеті музичної та хореографічної освіти з 20__до 20__року
виконав індивідуальний навчальний план за освітньою програмою «Середня освіта
(Природничі науки)» з таким розподілом оцінок за шкалою закладу освіти:

відмінно _____%, добре _____%, задовільно
%; А _____%, В _____%, С _____%, D _____%, E
%

Секретар деканату _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Висновок керівника кваліфікаційної (магістерської) роботи

Науковий керівник роботи _____

« _____ » _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну (магістерську) роботу

Кваліфікаційна (магістерська) робота розглянута. Здобувач (ка) _____
(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

допускається до захисту цієї роботи перед Екзаменаційною комісією.

Завідувач кафедри _____
(назва кафедри)

_____ (підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Додаток Г

Керівнику структурного підрозділу

(назва кафедри)

(назва структурного підрозділу, ПІБ керівника)**ЗАЯВА щодо самостійності виконання текстової роботи**

Я, _____, здобувач(ка) вищої освіти 2-го року навчання навчально-наукового інституту природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту: моя письмова робота на тему «_____» виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату.

З нормами «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», «Порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Інструкції щодо процедури технічної перевірки на наявність текстових запозичень (академічного плагіату) та Методичними рекомендаціями щодо написання робіт здобувачів вищої освіти інституту згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску роботи до захисту та застосування заходів дисциплінарної та академічної відповідальності, ознайомлений (а).

Про використання Системи виявлення текстових збігів / подібності / схожості в роботах здобувачів вищої освіти оповіщений (а) та надаю свою згоду на обробку та збереження моєї роботи в базі даних Системи. Робота для перевірки Університетом Ушинського надається в друкованому та електронному варіантах. Електронні версії моєї роботи збігаються (ідентичні) з друкованою.

(дата)

(підпис)

*Додаток Д***Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником**

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи: **Автор:** _ **Назва:** _ **Координатор:** _ **Підрозділ:** _ **Коефіцієнт подібності 1:** _____ **Коефіцієнт подібності 2:** _____ **Тривога:** _____

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

виявлені в роботі запозичення є сумлінними і не мають ознак плагіату. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту;

виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і самостійності її автора. Роботу направити на доопрацювання;

виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. У зв'язку з чим, робота не допускається до захисту.

Обґрунтування:

_____ (дата)

_____ (підпис наукового керівника)

*Додаток Е***Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах:****Стиль Американської психологічної асоціації (APA style)****Цитування в тексті**

APA – стиль передбачає використання посилань у тексті роботи щоразу, коли ви цитуєте джерело, будь то парафраз, цитата всередині рядка чи блокова цитата.

Внутрішньотекстове посилання містить інформацію про: автора праці (редактора/укладача/назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), що цитується, рік видання та сторінковий інтервал (номери сторінок з яких наводиться цитата). Сторінковий інтервал дозволяється не вказувати, якщо ви не наводите цитату, а висловлюєте якусь ідею чи посилаєтесь на роботу в цілому.

Парафраз. Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися:

1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання.

2) в дужках після парафрази разом із роком видання (через кому).

Наприклад:

У редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування (Тимошик, 2004).

За Тимошиком (2004) у редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування.

Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні може бути розташована у творі Тимошика, виданого 2004 року. Більш розгорнута інформація про згадане джерело буде міститися у списку використаних джерел.

Цитата всередині рядка. Береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися:

1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання, а після цитати у круглих дужках зазначається сторінковий інтервал.

2) в дужках після цитати разом із роком видання та сторінковим інтервалом (через кому).

Наприклад: Вордсворт (2006) заявив, що романтична поезія була відзначена як «спонтанний перелив сильних почуттів» (с. 263).

Романтична поезія характеризується «спонтанним переливом сильних почуттів» (Вордсворт, 2006, с. 263).

Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні розташована на сторінці 263 твору 2006 року, автором якого є Вордсворт. Більш розгорнуту інформацію про згадане джерело можна дізнатися зі списку використаних джерел.

Блокова цитата (складається з більше, ніж трьох рядків тексту). Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати, не береться в лапки. Міжрядковий інтервал – подвійний. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело в дужках.

Наприклад:

У галузі видавничої справи поняття «редагування» перш за все використовується для позначення видів роботи, безпосередньо пов'язаних з діяльністю органів друку. Сучасне редагування належить до сфери суспільно-культурної професійної діяльності, що спрямована на аналіз і вдосконалення мовних творів під час їх підготовки до відтворення

Якщо у внутрішньотекстовому посиланні ви зазначаєте назву джерела, тоді всі слова назви мають починатися з великої літери.

Курсивом необхідно виділяти назви довгих творів (книги), *наприклад*:

(Українська Мова, 2009, с. 6). Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться в лапки, *наприклад*: («Правопис слів іншомовного походження», 2009, с. 103).

Посилання на роботу кількох авторів (редакторів/укладачів)

Внутрішньотекстове посилання на роботу кількох авторів залежить від їх кількості:

1) **2-5 авторів.** У внутрішньотекстовому посиланні необхідно перерахувати прізвища усіх авторів (через кому). Перед останнім автором пишеться знак «&», якщо автори перераховуються в дужках, або слово «та», якщо автори перераховуються в реченні, а рік видання та сторінковий інтервал в дужках.

Наприклад:

(Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993) або (Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993, p. 199)

(Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010) або (Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010, с. 5) Результати дослідження Бойко, Гречки, та Павлюка (2010)

підтверджують

... або Бойко, Гречка та Поліщук (2010) стверджують: «Біологія –

Посилання на кілька робіт різних авторів (одночасно)

Якщо парафраз відноситься до кількох робіт різних авторів, тоді після парафраза необхідно вказати прізвище автора однієї книги і рік видання, та після знаку «;» вказати прізвище автора другої книги і рік видання.

Наприклад:

Чимало дослідників вважають літературне редагування одним з найважливіших етапів обробки тексту

Упорядкування списку використаних джерел

Список використаних джерел розміщується в кінці роботи на окремій сторінці. Він надає інформацію, необхідну для того, щоб знайти і отримати будь-яке джерело, процитоване в тексті документа. Кожне джерело, процитоване в роботі має з'явитися у списку використаних джерел. Так само, кожен запис у списку використаних джерел має бути згаданим в тексті роботи.

Цитований матеріал наводиться в алфавітному порядку за прізвищем автора (редактора/укладача, якщо немає автора). Якщо матеріал не має автора, його необхідно розподілити за першою літерою його назви.

Якщо в бібліографічному описі зазначено кілька робіт одного й того ж автора, редактора або упорядника, тоді записи розташовуються в хронологічному порядку за роками видання в порядку зростання.

Кожен бібліографічний опис джерела починається з нового рядка з вирівнюванням по ширині без відступів.

Якщо бібліографічний опис джерела займає кілька рядків, тоді перший рядок опису вирівнюється по ширині без відступів, а наступні рядки – з відступом у 1,25 см.

Наприклад:

Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*, 31(9), 471-480.

Правила бібліографічного опису для списку використаних джерел

Якщо в публікації зазначено не більше семи авторів (редакторів/укладачів, якщо книга без автора), то у посиланні необхідно вказати усіх авторів (див. бібліографічні описи книг з авторами).

Якщо в публікації зазначено вісім та більше авторів (редакторів/укладачів), у посиланні необхідно перерахувати імена перших шести авторів, а потім вставити три крапки (...) та додати ім'я останнього автора (див. бібліографічні описи книг з авторами).

Назви книг, журналів зазначаються без скорочень.

	Схема	Приклади
Книга: 1-7 авторів	Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3, Прізвище4, Ініціали4, Прізвище5, Ініціали5, Прізвище6, Ініціали6, & Прізвище7, Ініціали7. (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво.	Bragg, S. M. (2010). <i>Wiley revenue recognition: Rules and scenarios</i> (2nd ed.). Hoboken, NJ: Wiley. Тимошик, М. В. (2004). <i>Видавнича справа та редагування</i> . Київ: Ін Юре. Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). <i>The mutual fund industry: Competition and investor welfare</i> . New York, NY: Columbia University Press. Шульгін, В., Слободяник М., & Павленко В. (2014). <i>Хімія</i> . Харків: Фоліо.

<p>Книга: 8 і більше авторів</p>	<p>Прізвище1, Ініціали1, Прізвище2, Ініціали2, Прізвище3, Ініціали3, Прізвище4, Ініціали4, Прізвище5, Ініціали5, Прізвище6, Ініціали6 ... Прізвище останнього автора, Ініціали. (Рік). <i>Назва книги: Підназва</i> (номер видання). Місце видання: Видавництво.</p>	<p>Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J. E., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). <i>A people's history of American empire: A graphic adaptation</i>. New York, NY: Metropolitan Books.</p> <p>Прусова, В. Г., Прихач, О. С., Довгань, К. Л., Остапенко, Г. Г., Бойко, С. О., Поліщук, О. О. ... Бондар, Г. Р. (2004). <i>Математика</i>. Київ: Освіта.</p>
<p>Книга за редакцією</p>	<p>Прізвище редактора, Ініціали. (Ред.). (Рік). <i>Назва книги: Підназва</i> (номер видання). Місце видання: Видавництво.</p>	<p>McNamara, R. H. (Ed.). (2008). <i>Homelessness in America</i>. Westport, CT: Praeger Publishers.</p> <p>Ophir, A., Givoni, M., & Hanafi, S. (Eds.). (2009). <i>The power of inclusive exclusion</i>. New York, NY: Zone.</p> <p>Фіголь, Н. (Ред.). (2009). <i>Українська мова</i>. Київ: НТУУ «КПІ».</p> <p>Прусова, В. Г., Прихач, О. С., Довгань, К. Л., Остапенко, Г. Г., Бойко, С. О., Поліщук, О. О. ... Бондар, Г. Р. (Ред.). (2004). <i>Математика</i>. Київ: Освіта.</p>
<p>Книга: організація як автор</p>	<p>Назва організації. (Рік). <i>Назва книги: Підназва</i> (номер видання). (Номер звіту*). Місце видання: Видавництво.</p> <p><i>*якщо це доречно</i></p>	<p>Peace Corps. (2006). <i>A life inspired</i>. Washington, DC: Author.</p> <p>Організація ветеранів України. (1995). <i>Звитяжниці: Жінки - Герої Радянського Союзу в боях за Україну в роки Великої Вітчизняної війни</i>. Київ: Україна.</p>

Книга без автора	<p>Назва книги: Підназва. (Рік). (номер видання). Місце видання: Видавництво.</p>	<p><i>Twenty-four hours a day.</i> (2010). Miami, FL: BN Publishing.</p> <p><i>Українська мова.</i> (2009). Київ: НТУУ «КПІ».</p>
Частина книги	<p>Прізвище автора глави, Ініціали. (Рік). В Назва глави: Підназва. Ініціали Прізвище редактора або укладача (відповідальність *), <i>Назва книги: Підназва</i> (номер видання). (сторінковий інтервал). Місце видання: Видавництво.</p> <p><i>*скорочено</i></p>	<p>Grosman, D. (2009). Writing in the dark. In T. Morrison (Ed.), <i>Burn this book</i> (pp. 22-32). New York, NY: HarperCollins Publishers.</p> <p>Farrell, S. E. (2009). Art. In D. Simmons (Ed.), <i>New critical essays on Kurt Vonnegut</i> (p. 91). New York, NY: Palgrave Macmillan.</p> <p>Балашова, Є. (2014). В Стратегічні дослідження. А. Сухоруков (Ред.), <i>Пріоритети інвестиційного забезпечення</i> (2-ге вид.). (с. 5-9). Київ: Наукова думка.</p>
Багатотомні видання	<p>Прізвище автора багатотомної праці, Ініціали, & Прізвище редактора, Ініціали (Ред.). (Рік). <i>Назва багатотомної праці: Підназва</i> (номер видання). (Діапазон томів). Місце видання: Видавництво.</p>	<p>Milton, J. (1847). <i>The prose works of John Milton</i> (Vol. 1-2). Philadelphia, PA: John W. Moore.</p> <p>Олійник, Б. , & Шевчук, С. (Ред.). (2006). <i>Вибрані твори</i> (Т. 1-2). Київ: Українська енциклопедія.</p>

Багатоомне видання (окремий том)	Прізвище автора тому, Ініціали. (Рік). Назва тому: Підназва. Ініціали Прізвище редактора (Ред.), Назва багатомної праці: Підназва (номер видання). (Номер тому, сторінковий інтервал). Місце видання: Видавництво.	Niehuis, S. (2008). Dating. In J. T. Sears (Ed.), <i>The Greenwood encyclopedia of love</i> (Vol. 6, pp. 57-60). Westport, CT: Greenwood. Олійник, Б. (2006). <i>Переклади. Публіцистика</i> . Д. Павличко (Ред.), <i>Вибрані твори</i> (Т. 2, с. 60-61). Київ: Українська енциклопедія.
Автореферат або дисертація	Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва роботи: Підназва. (Тип роботи з вказівкою наукового ступеня автора). Університет, в якому захищено дисертацію, Місто.	Mylott, E. (2009). <i>To flatten her sphere to a circle, mount it and take to the road: The bicycle</i> . (Master's thesis). University at Albany, State University of New York, Albany. Саленко, О. (2001). <i>Наукові основи високоефективного гідро різання</i> . (Дис. канд. техн. наук). Національний Технічний Університет України "Київський Політехнічний Інститут", Київ.
Матеріали конференцій	Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва виступу, Відомості про конференцію. Місце видання: Видавництво.	Josang, A., Maseng, T., & Knapskog, S. J. (Eds.). (2009). <i>Identity and privacy in the Internet age, 14th Nordic conference on secure IT systems, NordSec 2009</i> . Heidelberg, Germany: Springer Berlin. Поліщук, О. (Ред.). (2008). <i>Інженерія програмного забезпечення</i> , Матеріали конференції молодих вчених. Київ: Наука.

Закони, статути, накази	Назва закону або статуту або наказу. Номер закону § Номер розділу номер статті. (Рік затвердження).	Serve America Act. 42 U.S.C. § 12501 et seq. (2009). Про Національну поліцію. № 580-VIII § розд. II ст. 6. (2015).
Урядові публікації	Назва офіційного органу. (Рік). Назва урядового документа: Підзаголовок. Місце публікації: Видавець.	U.S. Department of Justice, Federal Bureau of Investigation. (2009). <i>The FBI story</i> . Washington, DC: GPO.
Патент	Прізвище винахідника, Ініціали. (Рік публікації). Номер патенту*. Місце видання: Патентне відомство. *вказати країну	Le Van Meautte, V. (2003). U.S. Patent No. 6,601,955. Washington, DC: U.S. Patent and Trademark Office. Мацко, Г. (1999). Патент України 26933. Київ: Державне патентне відомство України.
Стаття з журналу	Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва статті: Підназва. <i>Назва журналу</i> , Номер журналу, Сторінковий інтервал.	Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i> , 31(9), 471-480. Роїк, М. (2014). Сучасний стан реєстрації представників роду Salix. <i>Біоенергетика</i> , 1(5), 21-23.
Стаття з газети	Прізвище, Ініціали. (Дата випуску). Назва статті: Підназва. <i>Назва газети</i> , сторінковий інтервал.	Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i> , p. C1. Ali, A. H. (2010, April 27). 'South Park' and the informal Fatwa. <i>Wall Street Journal</i> , p. A17.

<p style="text-align: center;">Звіт з науково-дослідної роботи</p>	<p>Прізвище, Ініціали. (Рік). Назва роботи: Підназва (номер звіту). Місце видання: Видавець.</p>	<p>Rowe, I.L., & Carson, N.E. (1981). <i>Medical manpower in Victoria</i> (4). East Bentleigh (AU): Monash University, Department of Community Practice.</p> <p>Нелін, Є.Н. (2011). <i>Високовибірні резонансно-тунельні кристалоподібні пристрої обробки сигналів</i> (2332-п). Київ: НТУУ "КПІ".</p>
<p style="text-align: center;">Електронні ресурси</p>	<p>БО документа*. Відновлено з http: або doi:</p> <p>* за прикладами наведеними вище (книги, журналу, газети тощо, але без відомостей про місце видання і видавництво)</p>	<p>Ingwersen, P. (1992). <i>Information retrieval interaction</i>. Retrieved from http://www.db.dk/pi/iri</p> <p>Musés, C. A. (Ed.). (1961). <i>Esoteric teachings of the Tibetan Tantra</i>. Retrieved from http://www.sacred-texts.com</p> <p>Дахно, І. (2014). <i>Право інтелектуальної власності</i>. Київ: ЦУЛ. Відновлено з http://culonline.com.ua/full/959-pravo-intelect-vlasn_dahnopdf.html</p> <p>Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>, p. C1. Retrieved from www.nytimes.com</p> <p>Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. <i>День</i>, с. 2-3. Відновлено з http://www.day.kiev.ua/ru/article/den-ukrainy/medicinskiy-proryv</p>